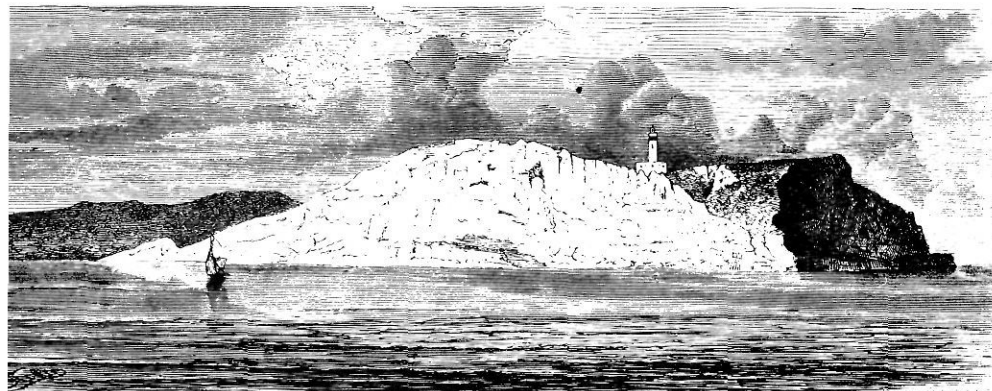

Supervivència de noms dels segles XIII-XIV: Portmany

per Joan Marí Cardona,
canonge arxiver diocesà

Espadats rocosos de l'illa Conillera, segons un gravat de l'Arxiduc Lluís Salvador.

L'abrupte canvi que s'esdevingué a les nostres illes aquell vuit d'agost de 1235, s'havia de manifestar tot d'una en les noves formes de vida dels pobladors que anaren arribant de Catalunya, Mallorca i València.

Els «Moros» havien deixat el seu lloc als «Cristians», i tot el que això significava havia de restar reflectit pels documents escrits i d'altres tipus al llarg dels segles posteriors.

Aquest estudi breu no pretén ser altra cosa més que un intent per concretar quins són avui els records vius entre els nostres noms de famílies i topònims, les arrels dels quals es trobin en els llunyans segles XIII i XIV. Després de 1235, ben aviat els noms d'aleshores anaren prenent-ne d'altres dels nous posseïdors: alqueria d'en Berenguer Cambrils, rafal de na Cèlia, etc. Cap «cristià», entre d'altres raons, no podia tenir gaire interès perquè els seus béns conservassin noms dels «moros», i així aquests varen desaparèixer fàcilment substituïts per altres de més nous. Pot comprovar-se com els noms de 1235 que no havien desaparegut a la darrera del segle XIV són els que encara tenim: Beniferri, Forada, etc.

Es pot veure sovint que les formes dels noms actuals corresponen exacta-

ment als primitius, però de vegades s'ha de dubtar dins la fosca per no poder determinar amb precisió si de les arrels antigues es varen originar o no els noms d'ara, és a dir, si entre unes i altres la llunyania fou interrupció que trencà la successió.

Els documents escrits dels segles XIII i XIV són el nostre punt de partida. Els del segle XV només repeteixen els noms i la toponímia dels anteriors. Des del segle XVI la documentació és abundant.

A més de les informacions verbals rebudes, la documentació emprada és aquesta, tota presa de l'Arxiu Històric de la Pabordia d'Eivissa: 1. «*Memoriale divisionis insularum de Eviça et Formentera*», 1235 (Pergamí 1.008); 2. «*Instrumentum donationis facte per nobilem Nunonem Sancii de alqueria de Beniferri Petro Bonamat*», 1238 (Pergamí 1.009); 3. «*Sindicatus hominum de Eviça de quartono domini Prepositi ad presentandum juramentum fidelitatis domino Preposito*», 1279 (Pergamí 1.034); 4. «*Potestas aliquorum hominum de Yvissa ad presentandum homagium Preposito Tarraconensi*», 1279 (Pergamí 1.035); 5. «*Super quamdam pre-tensionem in Eviça*», 1294 (Pergamí 1.048); 6. «*Caput breve totius portio-*

nis domini Nunonis», darrera del segle XIII (Pergamí 1.054); 7. «*Capbreu dels béns del capítol de Tarragona a l'illa d'Eivissa*», 1395 (Patrimoni, llibre 2.030); 8. «*Mortuoris de la Parroquial Santa Maria d'Eivissa*», 1527-1785 (Parròquia, llibres 2.157-2.196); 9. *Mortuoris de les vicaries de Santa Maria d'Eivissa*, 1682-1786 (Parròquia, llibres 2.197-2.208).

1. ALQUERIA

Alqueria i rafal eren els noms donats a les grans hisendes de cada quartó, continuant l'ús dels àrabs (1235). Les alqueries de Portmany eren vint-i-cinc i els rafals, vuit.

Aquelles denominacions comunes esdevingueren posteriorment noms propis de famílies i indrets. S'Alqueria, Ca n'Alqueria, Alqueria de Baix, Alqueria de Dalt, Racó de s'Alqueria (Sant Agustí).

2. ARABINS

Alaarab era una alqueria de Portmany (1235). Cal creure que la llengua popular pogué fer-ne derivar el nom de Ca's Arabins, indret on des del segle XVI el cognom dominant era Arabí, dividit posteriorment entre les famílies Arabí «Begot» i Arabí «Batlès». També existeix la família Escandell «Arabí».

Ca's Arabins és ara una gran rodalia de la vènda de sa Creu (Sant Rafael).

3. ARDIACA

Ca l'Ardiaca (de vegades Ca l'Al-driaca o Andriaca) és un nom documentat només a partir del segle XVII. Tot i així cal creure que té relació directa amb l'ardiaca de sant Fructuós del capítol de Tarragona, senyor del quartó de Portmany.

Segurament que Ca l'Ardiaca, ara de la vènda d'es Pla (Sant Antoni) era la casa pròpia d'algú que fou procurador de dit ardiaca.

4. BASSA ROJA

D'entre les propietats confinants amb l'alqueria Benigoara (1238) s'esmenten les de Forada a la banda de llevant i la Roja de Benifagola a migjorn. Com que de fet a migjorn de Benigoara, nom desaparegut, hi ha l'actual Bassa Roja, cal admetre que aquest nom és originari en part de dita alqueria Roja de Benifagola.

Des del segle XVI sa Bassa Roja, ara una de les quatre vèndes de Sant Rafel, es troba poblada per diverses famílies Cardona, Torres i Serra. També existeix Can Bassa Roja.

Torrent de sa Bassa Roja, Pou de sa Bassa Roja.

5. BENIFERRI

El nom de Beniferri no es troba entre els de les alqueries i rafals assignats a Portmany (1235), per la qual cosa cal pensar que aquesta hisenda havia d'estar inclosa dins el terme d'alguna altra d'abast major, i així no se'n féu esment.

L'alqueria de Beniferri fou establerta a Pere Bonamat per part de Nunó Sanç (1238).

Arnau Rosselló era el propietari de Beniferri a la darrerria del segle XIV (1394).

Durant els segles XVI i XVII ja vivien diverses famílies a Beniferri, entre les quals ressortien Cardona, Arabí i Sala.

Pou de Beniferri, Pujol i Pujolet de Beniferri, Trull de Beniferri.

Beniferri és avui una rodalia de la vènda de sa Creu (Sant Rafel).

6. BENIMAIMÓ

L'alqueria de Benimaimó figura entre les vint-i-cinc que foren assignades al quartó de Portmany (1235).

Garaula Morell i Joan Piz la posseïen en establiment l'any 1238, i es feia constar que confinava amb la de Forada, també de Portmany.

El 1395 Miquel Ferrer, poblador de Portmany, féu capbrevar com a seua l'alqueria de Benimaimó.

Els habitants de Benimaimó ja eren nombrosos durant els segles XVI i XVII. Cognoms familiars més corrents: Ferrer, Planells, Torres i Serra.

La Tallada de Benimaimó (1603)

donà lloc a l'indret sa Tallada, rodalia de la vènda de sa Bassa Roja (Sant Rafel). La vènda de Benimaimó és una de les set que té la parròquia de Sant Mateu.

Can Maimó, Maimó «Costa».

7. BENIMUSSA

L'alqueria de Benimussa era una de les que varen correspondre a Portmany en el repartiment de 1235.

A la darrerria del segle XIV Benimussa ja s'havia dividit en tres parts, una de les quals pertanyia a Bernat Marí, l'altra a Bernat Prats, i l'altra, que havia pertangut a Guillem Orvai, era de Jaume Pellisser.

Els documents dels segles XVI i XVII ens asseguren que Benimussa era habitada per moltíssimes famílies: Marí, Ribes, Palerm, Sala, Torres, Ferrer.

L'església de Sant Josep fou edificada pels pobladors d'es Vedrans i Benimussa (1726-1738).

Benimussa fou primerament una vènda de Sant Antoni de Portmany, i després de la vicaria (1727) i parròquia de Sant Josep (1785).

Pou de Benimussa, Torre de Benimussa, camí de Benimussa, vènda de Benimussa.

8. BOSC

Jaume i Martí d'es Bosc eren dos dels habitants del quartó de Portmany que el 1279 varen jurar fidelitat i homenatge al paborde del capítol de la catedral de Tarragona, com a primer successor dels béns i drets que havia tengut Guillem de Montgrí per successió del comte de Rosselló, Nunó Sanç.

«L'illa anomenada d'es Bosc, situada davant els arenals de Les Conilyeres» fou establerta a Bartomeu Marí i Arnau Riera (1305), els quals havien de donar-ne el cens anual d'un parell de conills vestits i bons —«*Unum par cuniculorum vestitorum et bonorum*»—.

Tothom sap que l'illa d'es Bosc és situada just davant les platges de Comte, entre aquestes i sa Conillera.

El Bosc (1575) i la Vorera del Bosc (1764) donaren lloc a la posterior vènda de sa Vorera (Sant Antoni, 1836).

Na Bosc és un dels illots de ses Bledes.

9. BUSCASTELL

Guillem de Buscastell figura entre

els pobladors del quartó de Portmany (1279).

«L'alqueria que fou d'en Buscastell» substituï el nom de l'alqueria Benirroym. Guillem de Buscastell fou cridat al Puig Nunó per donar informació envers el punt exacte on començava la divisòria entre Portmany i Balansat (1294).

D'alguns molins d'aigua construïts a Buscastell a la segona part del segle XIII, es diu que es faran al torrent o sèquia de l'alqueria Benirroym «que fou d'en Buscastell».

Des del segle XVI ja consta que Buscastell era un indret ben poblat, i ressurten les famílies Cardona i Torres, aquesta particularment al rafalet de Buscastell (1645).

Es Rafalet confinava amb unes terres de Portmany que Berenguer Rupià tenia establertes (1238), i sembla que era el Rafalet que després es digué de Buscastell, perquè també confinaven amb un camí que anava cap a Corona. Can Rafalet s'anomenava la gran casa de Can Sastre de Buscastell, família Torres «Sastre».

Quan la gran vènda d'es Cap Blanc, primer de la vicaria i després de la parròquia de Sant Antoni es va dividir en diverses vèndes (1836), aparegué la vènda de Buscastell.

Horts de Buscastell, Molins de Buscastell, Broll de Buscastell, Racó i Raconada de Buscastell, Pujol de Buscastell, Viver de Buscastell, vènda de Buscastell.

10. CALA DE BOU

El nom de Guillem Bou figura entre els pobladors de Portmany (1279).

Els rafals de Cala de Bou eren de Berenguer Llorenç (1394).

Cala de Bou és una rodalia de l'actual vènda de Deçà Torrent (Sant Agustí) i també una petita cala de la costa de dita comarca dins la badia de Portmany.

11. CALA SALADA

De l'illa no identificada d'es Coloms, a la darrerria del segle XIV es diu que «és situada davant Cala Salada».

Les Garrigues i muntanyes d'en Nunó i Cala Salada (1394) eren una gran possessió muntanyosa i emboscada del quartó de Portmany.

Al centre de la platja de Cala Salada, torrent amunt, es troba la divisòria entre les parròquies de Sant Antoni i Santa Agnès.

Cap Nunó. Record secular que al seu cim començaven les terres del quartó de Portmany, que fou del comte Nunó Sanç.

12. CASALÍS

Miquel d'es Casalís era un dels habitants de Portmany (1279).

La família «Casalís» Arabí tenia terres i almenys una casa al Coll de Portmany, anomenades es Casalís o es Casalissos, nom encara ben present en el record de nombroses persones de Sant Rafel.

13. COLL

Antoni i Bernat Tur d'es Coll eren els propietaris de l'alqueria Benifaquim i d'altres terres del Coll de Portmany (1394).

«Del Coll de Portmany ençà» era una referència del procurador del capítol de Tarragona molt repetida durant el segle XV en tractar dels delmes dels grans que havia de cobrar.

Les famílies més nombroses que figuren a's Coll (segles XVI i XVII) eren Rosselló, Arabí i Bonet.

Es Coll, Barda d'es Coll, Pou d'es Coll.

Bonet «d'es Coll».

14. COMTE

Els documents antics no esmenten aquest nom, però des de temps immemorial existeixen les platges de Comte, ara Cala Comte.

Sembla que pot admetre's que aquest nom té el seu origen en el comte Nunó Sanç, primer senyor del quartó de Portmany.

15. CONILLERA

Bernat de ses Conilleres era un dels pobladors de Portmany (1279).

A la darrerria del segle XIII «la yla de les Conilyeres» era de Guillem de Montpalau i es diu que anteriorment havia pertangut a un tal Loberola.

El rafal de ses Conilleres era de Bernat Vengut (1394).

Conillera Gran, Conillera Major, sa Conillera.

16. COVA DE SANTA AGNÈS

La Cova Santa era una de les partions assignades a les Garrigues i muntanyes d'en Nunó i Cala Salada (1395). Es tracta necessàriament de l'actual Cova de Santa Agnès.

Curiosament també sabem que aleshores el Puig de sa Talaia era el nom que es donava a una alqueria de Pere Costa, confinant amb dites garrigues i muntanyes, i l'esmentat propietari tenia aquella alqueria com a dot de la seua muller, Agnès Llobet.

Santa Agnès, Cova de Santa Agnès, ermita de Santa Agnès, capella de Santa Agnès. La parròquia de Santa Agnès deu la seua advocació a aquesta santa «de la qual els habitants de tota aquella comarca són molt devots» (Bisbe Abad y Lasierra, 1785).

La Cova de Santa Agnès pertany ara a la vènda de Ca's Ramons (Sant Antoni).

17. ESPARTAR

Els darrers anys del segle XIV Guillem Soldevila posseïa «la yla del Spardeyl prop de les Conilyeres», i en pagava el cens anual de vuit diners al paborde de Tarragona.

L'Espardell, nom d'aleshores, donà lloc a l'actual de s'Espartar, illot situat un poc més enfora de sa Conillera.

18. FORADA

L'alqueria Forata (1235) passà ben aviat a dir-se alqueria de Forada. Bartomeu Ferrer n'era propietari (1394).

Els habitants de Forada eren nombrosos durant els segles XVI i XVII, i entre els cognoms familiars més repetits hi veim Cardona, Riera i Tur. «En Miquel Forada morí a Alger» (1584).

Forada corresponia a la vènda d'es Cap Blanc de la vicaria i parròquia de Sant Antoni, fins que el 1836 restà inclosa en el terme de la vènda de Buscastell, però posteriorment ja figura com a vènda independent (1944).

Forada Vella, Foradeta, Pou de Forada, Torrent de Forada, Trull de Forada, Cova de Forada, Barda de Forada, Creueta de Forada, Can Forada, família Ribes «Forada».

La capella de la Immaculada (1965) s'edificà a la vènda de Forada, encara que erròniament sol anomenar-se de Buscastell.

19. GELABERT

Les propietats de la família Gelabert eren moltes a la darrerria del segle XIV, totes del quartó de Portmany, llevat d'una, on curiosament perdura el nom de Sant (Son) Gelabert, vènda de la parròquia de Santa Agnès, quartó de Balansat.

Una alqueria de Bernat Gelabert confinava amb la de Beniferri. Bernat i Berenguer Gelabert havien tengut l'alqueria «que fou d'en Monistrol». Jaume i Berenguer Gelabert eren uns dels propietaris de les Garrigues i muntanyes d'en Nunó i Cala Salada...

Segurament que també la Font Gelaberta (de vegades Gilaberta), vènda de Ca's Serres (Sant Josep) duu el nom per aquella família.

20. LLOBET

Antoni Llobet tenia (1394) un rafal i dues vinyes al Pla de Portmany. Una d'aquestes confinava amb «un camí públic per anar a l'església de Sant Antoni» i amb l'alqueria de Forada.

Ca's Llobets de Portmany era una comarca poblada per algunes famílies durant el segle XVII: Torres, Costa i Riera «Llobet». Ben aviat trobam els noms de Can Riera Llobet (1772) i Can Solalles de Ca's Llobets (1785) donats al grup actual de Can Gibert i Ca's Gasí, vènda de Forada (Sant Antoni).

No es fa menció de Ca's Llobets del Pla de Vila (Sant Rafel) perquè aquella rodalia era assignada antigament al quartó de Balansat.

21. LLORENÇ

Bernat i Romeu Llorenç eren pobladors del quartó de Portmany (1279).

Berenguer Llorenç (1394) tenia mig rafal i altres terres i vinyes de Portmany. D'entre els confins més coneguts d'aquelles possessions cal esmentar «un camí públic per anar a l'església de Sant Antoni», el rafal de Toni Llobet, l'alqueria de Forada i la de Pere Portes.

La dona «Llorença d'es Coll» tenia mitja alqueria, de la qual es diu que confina amb la de Toni Sótol (1394).

L'alqueria de Pere Llorenç (1333) confrontava amb la de Beniferri.

El Pou d'es Venguts sol anomenar-se d'es Llorenços.

Llorenç «Vengut» és família dels

primers segles.

Can Llorenç, Can Llorencet, Can Llorençó, Ca na Llorença i Ca na Llorenceta eren noms de cases de Sant Antoni i Sant Rafel, i alguns encara ho són.

22. MONISTROL

Pere Monistrol també era un poblador i propietari de Portmany (1279).

L'alqueria «que fou d'en Monistrol» confinava amb una de la família Gelabert (1394).

El Monistrol era un indret que pertangué a l'alqueria de Benimussa on dominà sempre el cognom Ferrer: Can Bartomeu Ferrer del Monistrol (1545). Uns deu anys abans «Bartomeu Marí del Monistrol morí a mans dels moros a Portmany».

«Monistrol» Ferrer, Pou d'es Ferrers (1677).

Can Ferrer d'es Monistrol, Ferrer, pertany avui a la vènda d'es Macians (Sant Antoni).

23. MONTPALAU

Guillem de Montpalau posseïa un rafal i un molí d'aigua al terme d'es Vedrà (1394). També l'illa de ses Conilleres era d'un Guillem de Montpalau a la darrerria del segle XIII.

Torrent de Montpalau (1791) era el nom, encara recordat, que es donava a l'actual Torrent de s'Aigua, on

temps enrera es descobriren les restes d'un molí d'aigua, segurament del que fou de Guillem de Montpalau.

Dit torrent queda avui dins el terme parroquial del Carme, i serveix de partió entre les vèndes d'es Cubells i de Davall sa Serra.

24. NADAL

Francesc Nadal era un propietari poblador del quartó de Portmany (1279).

Molí d'en Nadal és el nom de les restes d'un molí d'aigua situat al principi del Torrent de Ca's Nadals (Sant Josep).

Can Nadal, Sala «Nadal», Sant Josep (1756).

«Nadal» Sala, Benimussa (1759), Ca's Serres (1740).

25. NUNÓ

El nom del Puig Nunó es troba documentat l'any 1294. Nunó Sanç, senyor de Portmany (1235) deixà així el seu nom al punt on començava la divisòria del seu quartó amb el de Balansat, de Guillem de Montgrí. El pare Gaietà de Mallorca ja assegurava això (1756). Miquel Gaietà Soler (1791), que va refer les línies divisòries dels quartons, començà la que separa Portmany de Balansat al Cap Nunó.

Puig Nunó substituï l'àrab Geble Barbat «assentat damunt la mar» (1235).

Can Forn. Bell exemplar de casa pagesa a l'antiga i vasta comarca del Vedrà d'es Marins. (Foto: Elies Torres, *Guía de arquitectura de Ibiza y Formentera*.)

26. PORTES

L'alqueria de Pere Portes, també coneguda com el Puig de sa Talaia, confinava amb les Garrigues i muntanyes d'en Nunó i Cala Salada (1395).

És evident que aquella hisenda no podia coincidir amb l'actual de Ca na Portes, de la vènda d'es Macians (Sant Antoni), però tal vegada el nom ve d'aquell primer Pere Portes.

Ca na Portes, Torre de Ca na Portes, Pou i Puig de Ca na Portes.

27. PORTMANY

Portumany (1235) va prendre ben aviat la forma de Portmany. Martí de Port Many era un habitant d'aquest quartó (1279).

El quartó de Portmany comprenia, amb poques excepcions, les parròquies actuals de Sant Antoni, Sant Josep, Sant Agustí i el Carme, i part de les de Sant Rafel, Sant Mateu i Santa Agnès.

Portmany, avui, és una denominació que quasi només es dona a Sant Antoni.

Pla de Portmany, Port de Portmany, Torre de Portmany, Can Portmany.

Famílies «Portmany» Ribes i «Portmany» Mari.

28. PUIG

Bernat d'es Puig també era un propietari de Portmany (1279).

Es Puig, cognom Mari, Portmany (1590).

Són moltes les cases i hisendes que duen el nom de Can Puig.

29. PUIG BLANC

Aquest nom donat a un indret del Pla de Vila on ressurtia el cognom Sala (1579), després Sala «Puig Blanc», sembla que correspon a l'antic Puig Tinyós dels segles anteriors.

El Puig Blanc és pròpiament el petit puig al cim del qual es troba un grup de tres cases que conjuntament reben el mateix nom, i també el d'una rodalia de la vènda de Forca (Sant Rafel).

30. PUIG D'ES CASTELL

A la darrerria del segle XIV apareix aquest nom com el d'una propietat confinant amb les Garrigues i mun-

tanyes d'En Nunó i Cala Salada. El fet que encara es conservi, a la rodalia de Ca's Ramons, fa pensar que segurament es tracta del mateix puig.

31. RAFAL

Guillem d'es Rafal ja apareix el 1279, a Portmany.

Com ja resta dit, els noms comuns de rafal i alqueria esdevingueren noms propis: es Rafalet (1258), Ca's Rafals (1682).

La família «Rafal» Torres, molt estesa, sembla que tengué l'origen als rafals de Cala de Bou. Són abundants les cases anomenades Can Rafal i Can Rafalet.

32. ROVIRA

«En Ruvira» també es menciona entre els portmanyins que el 1279 varen jurar homenatge i fidelitat al paborde de Tarragona.

D'un rafal que pertanyia a Arnau i Jaume Vengut (1394) es diu que confina amb l'alqueria de la dona Cocorella i dels hereus de Pere Avinyó «que fou dels hereus de Francesc Rovira».

Torre i Punta d'en Rovira (Sant Agustí, badia de Portmany).

33. SANT ANTONI

El 1305 els habitants de Portmany varen obtenir llicència de l'arquebisbe de Tarragona per construir un temple i un fossar. Essencialment aquell temple és l'església actual, molt ampliada.

Fins a la darrerria d'aquell segle no es fa esment de l'advocació que li havien donat: «Un camí públic per anar a l'església de Sant Antoni» es converteix en expressió corrent d'alguns indrets que confinaven amb algun de dits camins (1394).

Sant Antoni, Sant Antoni de Portmany.

34. SÓTOL

Pere Sòtol era un dels pobladors de Portmany (1279).

Bernat Sòtol rebé establiment de l'alqueria Benizinim (1238), confinant amb la de Beniferri, quartó de Portmany.

Coll d'en Sòtol és un indret de l'antic camí d'Aubarca, vènda de Forca (Sant Rafel), perquè allí també tenia possessions la família Sòtol el segle XIV. Cal dir, però, que aquelles

terres pertanyien a Balansat, no a Portmany.

35. TALAIA

Recordi's que una alqueria de Pere Costa també s'anomenava Puig de sa Talaia (1395), i havia de fer-se referència a sa Talaia de Sant Antoni perquè dita alqueria era just vora la Cova Santa (Cova de Santa Agnès).

36. VEDRÀ

Es Vedrà era el nom donat a una gran extensió de Portmany que comprenia tot un terreny que restaria a la banda de ponent d'una línia que començà a la platja d'es Pouet (badia de Sant Antoni) i acabà a sa Caixota (parròquia del Carme, es Cubells).

Des del segle XVI la majoria de les famílies d'es Vedrà eren de cognoms Mari i Ribes, la qual cosa motivà que es fes la distinció entre Vedrà d'es Marins i Vedrà d'es Ribes o d'es Guerxos (Ribes «Guerxo»).

«L'illa anomenada es Vedrà i l'altra del seu costat anomenada es Vedranell, confinants amb la mar per tots els vents» foren establertes a un tal Tolrà (1255).

Els pobladors d'es Vedrans i Benimussa varen edificar l'església de Sant Josep (1726-1738).

El beat Francesc Palau i Quer trobà a l'illot d'es Vedrà un indret molt apte per a la contemplació (1857-1866).

Molins d'es Vedrà (segles XIII i XIV).

Can Vedraner (Sant Antoni); Puig d'es Vedrà (Sant Agustí); «Els vedraners».

37. VENGUT

L'alqueria Benizinim confinava amb una d'Arnau Vengut (1394); Bernat Vengut també posseïa aleshores un rafal confinant amb un de Nicolau Soldevila; Jaume Vengut tenia una alqueria «del terme d'es Vedrà».

Can Vengut i Can Toni Vengut eren dues cases de la vènda de Buscastell (Sant Antoni, 1944).

El cognom Vengut sempre es veu relacionat directament amb el nom o cognom Llorenç.

El Pou d'es Venguts també es diu d'es Llorenç, a la partió de les vèndes d'es Macians (Sant Antoni) i de sa Creu (Sant Rafel).

JOAN MARÍ CARDONA